

AZ EOCÉN/OLIGOCÉN HATÁR KÉRDÉSE OSTRACODA FAUNÁK
VIZSGÁLATA ALAPJÁN

Monostori Miklós

1./ Az Ostracodák alapján megállapítható eocén-oligocén határ helyzete ugyanolyan mértékben vitatott, mint a többi faunaelem segítségével megvonható határ.

Az Ostracoda faunák alapján a nyugateurópai oligocén a rupéli emelettel indul, melynek alsó részét alkotják a fáciesként elkülöníthető sannoisi rétegek. Ezek Ostracoda faunája olyan mértékben hasonló a tipikus rupéli faunához, hogy külön alsó oligocén emeletként való elkülönítése kétséges. Az eddigi vizsgálatok szerint a németországi latdorfi képződmények faunája a franciaországi sannoisi rétegek faunájával párhuzamosítható. Ezek equivalensének tekintik a tongri rétegeket is. A felső eocén felett a faunakép megváltozása határozott, különösen egyes csoportok indulnak erős szerteágazó fejlődésnek. /KEEN, 1972a, 1972b/.

Ukrajna területén a SCHEREMETA által felső eocénnek tekintett rétegsor felső része, a mandrikovi rétegek, Ostracodák alapján jól azonosítható a latdorfi képződményekkel /melyeket szintén felső eocén korúnak tartanak/. A fauna változása az ukrajnai rétegsorban olyan folyamatos, hogy SCHEREMETA még a felső eocén aljához veszi a nyugateurópai lédi képződményeknek megfelelő rétegeket is, melyeket Ostracoda faunájuk alapján ott még a középső eocénhez sorolnak. A Scheremeta által oligocénnek tekintett rétegsor faunája a nyugateurópai rupéli, felső részén pedig a katti faunákkal összevethető. /SCHEREMETA, 1969./

Lengyelországban SZCZETCHURA felső eocénnek tekint egy olyan faunát, mely mind az ukrainai, mind a németországi faunákkal rokon, különösen sok az egyező faj a latdorfi faunával. Szczechura is felső eocén korúnak veszi a latdorfi rétegeket és azok megfelelőit. /SZCZETCHURA, 1977./

Látható, hogy a felső eocén - alsó oligocén képződmények rétegtani besorolásáról vallott felfogás - csak az utóbbi tíz év néhány nagyobb Ostracoda monográfiáját figyelembe véve is - nagyon heterogén. A régebben külön alsó oligocén emeletnek tekintett rétegsorokat a szerzők egy része a felső eocénben sorolja, más részük a rupéli basalis fáciesképződményének tekinti, végül vannak, akik a klasszikus álláspontot fogadják el /pl. MOOS, 1968/.

2./ Magyarországon ezideig lutéci emeletbelinél fiatalabb és egri emeletbelinél idősebb Ostracoda fauna a budai márga legfelső részéből, a tardi képződmények aljáról, a hárshegyi homokkőből és a kiscelli agyagból ismert.

A budai márgából a közelmúltban előkerült fauna még nincs részletesen feldolgozva. A fauna összképe sem az ismert hazai lutéci, sem az itt tárgyalandó többi együtteshez nem hasonlít. A fácieskép kevert.

Még erősebben kevert fácies-jelleg mutatkozik a budapesti tardi rétegek Ostracoda faunájában: édesvízi és tengeri, csökkent és normális sótartalom mellett élt formák keverednek. A tardi rétegek faunája határozottan oligocén jellegű, szerepel benne eddig csak a rupéli emeletből ismert faj.

A pilisszentkeresztzi hárshegyi homokkő Ostracodái a svájci rupéli faunával mutatnak rokonságot. Sekélyvízi tengeri együttesek találhatók, csökkentésvízi formák több-kevesebb részvételével.

A budapesti kiscelli agyag faunája olyan fajokat tartalmaz, melyek a rupéli-ben és egriben gyakoriak. A távkorrelációt a fauna mélyebb medencekifejlődésre utaló jellege gátolja, mivel az európai oligocén Ostracoda-monográfiák általában sekélyvízi együttesek leírásait tartalmazzák.

3./ A vizsgálatok jelenlegi állása azt mutatja, hogy a magyarországi eocén-oligocén képződményekből ismert Ostracoda fauna fejlődése megfelelt a legújabb nyugateurópai vizsgálatokból megismert elképzelésnek. A rupéli emelet /Ostracoda vizsgálatok alapján/ magábfoglalja az addig elkülönített alsó oligocén /latdorfi = sannoisi = tongri/ emeletet is, mint a fauna fejlődése alapján elhatárolhatatlan basalis facies/ek/t.

KEEN, M. C. /1972a/: Evolutionary Patterns of Tertiary Ostracods and Their Use in Defining Stage and Epoch Boundaries in Western Europe. *Internat. Geol. Congr.*, 24 Sess., Sect. 7., Montreal, pp. 190-197.

KEEN, M. C. /1972b/: The Sannoisian and some other Upper Palaeogene Ostracoda from North-West Europe. *Palaentology*, 15, 2, pp. 267-325, pl. 45-56.

MOOS, B. /1968/: Zur Ostracodan-Fauna /Crust./ des Unteroligozäns von Latdorf. *Geol. Jahrb.*, 87, pp. 1-40., pl. 1-4. 1968.

SCHEREMETA, V. /1969/: Ostracody paleogena Ukrainy. - Lvovsk. Univ., pp. 1-273, pl. I-XXI.

SZCZETCHURA, J. /1977/: Ostracods from the Upper Eocene of East Poland. *Acta Palaentologica Polonica*, 22, 1, pp. 55-92, pl. 15-32.

V I T A

BÁLDI T.: A mandrikovkai Ostracoda fauna fontosságát hangsúlyozza.

KECSKEMÉTI T.: Tájékoztatót kér ASCOLI, F. Possagno-i és Brendola-i Ostracoda-vizsgálatáról.

Válasz: Mindkét lelőhely Ostracoda faunája jelenleg csak előzetes jelentésekből, faunalistákból ismert, a monografikus feldolgozások még nem készültek el.